

**ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Катедра за теорију и методiku физичког васпитања
Београд, 18. април 2013. (14 часова, АМФ-IV)

**ЧАС КОЛЕГИЈАЛНОГ СЕЋАЊА НА
ПРОФЕСОРА ДР МИЛИВОЈА МАТИЋА**

Поштована породицо Матић,
Поштована Милена, поштовани Љубиша,
Поштоване колегинице и колеге, студенти, пријатељи,
Поштоваоци живота и дела Миливоја Матића,

У организацији Катедре за теорију и методiku физичког васпитања Факултета спорта и физичког васпитања, окупили смо се да евоцирамо успомене на живот и дело нашег професора др Миливоја Баће Матића. Тачно пре два месеца, престало је да куца племенито срце нашег драгог колеге Матића, али нису престали дугогодишњи дамари нашег заједничког рада, колегијалног прегнућа, пријатељства, успомена и сећања на пут којим смо заједно ходили и којим и даље идемо.

У том смислу припремљено је неколико саопштења, које ће презентирати његове колеге у форми коју је и сам предложио и својевремено презентирао на Катедри за теорију и методiku физичког васпитања, у форми академски припремљеног казаивања на одређену тему:

1. БожоБокан: „ХЕРМЕНЕУТИЧКА СЕЋАЊА НА САРАДЊУ СА ПРОФЕСОРОМ МИЛИВОЈЕМ МАТИЋЕМ“
2. НенадЖивановић: „Реч о професоруМиливојуМатићу – СВЕТИЛНИК ЈЕДНОГА ВРЕМЕНА“
3. Милош Кукољ: „БАШТА БОЈЕ ОБЛИКА“
4. Драгољуб Вишњић: „О НАШЕМ ПРОФЕСОРУ С ЉУБАВЉУ“
5. Красоменко Милетић: „КА ВИСИНАМА И ЋУТАЊУ“
6. Ђорђе Стефановић: О МИЛИВОЈУ МАТИЋУ ИЗ УГЛА ТЕРМИНОЛОГИЈЕ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ“
7. МиленаТијанић: ГАЛЕРИЈА ТАЈНИ“
(Песма: У посети Матићевим духовним просторима)

ХЕРМЕНЕУТИЧКА СЕЋАЊА НА САРАДЊУ СА ПРОФЕСОРОМ МИЛИВОЈЕМ МАТИЋЕМ

Зашто „Херменеутичка сећања“?

Херменеутичка сећања су сва она сећања која су се већ догодила, али која нису завршена још. Херменеутичка сећања су сећања на неизговорене речи, мисли, идеје, емоције. Херменеутичка сећања су све оно што смо хтели некада да кажемо, али то нисмо рекли, нисмо умели, или нисмо знали, ко би нас знао. Херменеутичка сећања су попут претензије херменеутике на универзалност која треба да се налази у „унутрашњој речи“. Та „универзалност“ херменеутике „лежи у унутрашњем језику, у томе да се не може све исказати, да се не може изразити све што је у души“ [Жан Гронден. *Увод у филозофску херменеутику*. Нови Сад: Академска књига, 2010:9]

Та парадоксалност, да поред језика, постоји позадински или унутрашњи свет *verbum interiusa*, је метафизичка поставка теорије сазнања. Једина универзална димензија језика јесте та његова херменеутичка димензија, јер како каже Гадамер: „Биће које се може разумети јесте језик“ [Ханс Георг Гадамер. *Истина и метода: основи филозофске херменеутике*. Сарајево: Веселин Маслеша, 1978:18]. Претензија херменеутике на универзалност адекватно се може разумети само из учења о *verbum interiusu*, наиме из увида да оно што се изговори увек заостаје за оним што се жели исказати, за унутрашњом речју, те да се оно изговорено може разумети само када се схвати унутрашњи језик који вреба иза њега.

Таквим језиком (витгенштајновским, хајдегеровским и гадамеровским) је говорио Матић, разумевао, тумачио и примењивао га и у физичкој култури. Миливоје Матић је као теоретичар физичке културе био типичан представник херменеутичког наслеђа гадамеровске „*Теорије интерпретације*“.

Након одласка у пензију професор Матић је, (поред 173 рада, која смо анализирали 1999. године, поводом његовог одласка у пензију на пригодном научном скупу који је био припремљен као омаж Миливоју Баћи Матићу), објавио још осам капиталних радова: прерађено издање уџбеника ОТФК, 4 издања практума, једну публикацију посвећену „Записима колегијалне блискости“ и два рада објављена у часопису „Физичка култура“. Из херменеутичких сећања издвајам од заборава нека Матићева размишљања, након одласка у пензију 1999. године:

У Запису од 06. јула 2001. - Говорећи о значају писма и језика уопште, и посебно у физичкој култури, у предговору за Друго издање Практикума, професор Матић на основу мишљења постмодерниста истиче следеће:

„(...) савремени „постмодерни“ теоретичари самом језику (односно, како Рорти прецизира), „писму“ – (...) придају **прворазредни значај**. Поменути „браниш“ савремених теоретичара, штавише, сам језик (дакле „писмо“) и не користи поглавито као средство рационалног општења, већ или као поприште на којем они воде своје основне (појмовне, теоријске) „битке“ (најбољи пример за то је „деконструкција“ француског мислиоца Жака Дериде), или (што је епистемолошки, проблемски узето управо кључно!) за њих **језик представља основни стваралачки материјал** у којем „клешу“ своја дела... (...) Сагласно том теоријском духу, већ од прве странице текста ове књиге (а можда би се могло рећи: већ и на њеним корицама!) **настојало се, управо, да се „заподене“ својеврсна игра текстуалних значења у теорији физичке културе“**.

У Запису од 29. 07. 2002. - Објашњавајући суштину публикације „Записи колегијалне блискости“ у предговору, професор Матић истиче:

„Ово је један „изнуђени“ спис (који би да буде – **књижурак**). Баш књижурак! Књижурак, а не рецимо, Књига, монографија. (И то не зато што је спис „танак“...) Овај би спис, дакле, да буде књижурак, јер је творен да буде мала, али **драга** књига, књига „**танкоћутна**“, то ће рећи, **осећајна, нежна...** (...) Ово, дакле, није „књига (при)сећања“, иако у њој све „кипти“ од сећања најразличитијих врста... уз две битне напомене: а) (при)сећања у овој књизи имају своју историју (нека дугу и свих 30 година) и б) она нису писана за ову књигу, већ су **објављена у стручној периодици или изговорена на стручним или колегијалним скуповима“** (...) „

У кратком тексту уз примерак Шестог издања Практикума, шаљем поштом 08. 11. 2012. Следећу поруку Матићу:

„Драги професоре Матићу, драги Баћо,

На Митровдан, лета Господњег 2012., изашао је НАШ Практикум, Шесто издање. Честитам ВАМ на још једном заједничком напору што ово НАШЕ ЧЕДО доведосмо до пунолетства. Желим Вам да на миру прегледате Практикум, па ћемо о утисцима разговарати касније“.

О утисцима о Практикуму 14. 11. 2012., Матић ми одговара: „Вредело је труда“, и даље пише:

„ДрагиБожо,

Видели сте и сами из оне „кратке јавке“ од јуче („стигла је“) колико сам не само журио да Вам јавим да ми је та наша „**књига-дика**“ (ето, већ!) „у рукама“ (и, разуме се, „у срцу“!), већ да сам због те чињенице био и немало узбуђен... Сада, пак, када сам књигу прелистао и „по трећи пут“ (човекова таиштина и нарцисоидност су, јелте, вечне и свакоме од нас својствене...), сада, дакле, без зазора и без некакве „ауторске пристрасности“, могу, са још ојачанијом увереношћу, да кажем да се аутори овог издања Практикума могу доиста **подичити њиме...** „

У електронском писму од 17. Новембра 2012. – Док се још нису слегли утисци о Практикуму, износим професору Матићу идеју за један нови заједнички стваралачки изазов у коме га обавештавам да је...

„По мом схватању, Теорија физичке културе својеврсно тумачење, објашњење, излагање, интерпретација свих физичких и духовних творевина које неки називају „физичка култура“, „кретна култура“, „физичка активност“, итд. Самим тим што је херменеутика посебна филозофска дисциплина, тумачењу физичке културе би се придодала посебна аура филозофског тумачења, али не било каквог, већ оног невидљивог и неисказаног, што је посебно развио Ханс Георг Гадамер у својој чувеној филозофској студији „Истина и метода“ (1978) - (ориг. 1972)“ (...) У кратком објашњењу херменеутике и могућој парадигми за тумачење многих појава које нису (ЈОШ) протумачене у унутрашњем значењу тј. бићу физичке културе, налазим идеју за обликовање једног новог погледа у тумачењу Теорије физичке културе, кроз КЊИГУ КОЈА ЈЕ ВЕЋ У НАСТАЈАЊУ!“

У одговору на писмо, 19. 11. 2012. – Професор Матић ми у „Сабцекту“ кратко одговара:

„Херменеутично“!!!

Уз напомену:

„Примио сам вашу идеју, и у начелу је не само прихватам, већ и поздрављам, а за који дан ћу вам подробије „отписати“ шта подразумева ово „у начелу“!

У одговору на ово писмо, (20.11.2012.) Матић ми пише следеће:

„Драги Божо.

*Рекох Вам у оном кратком писму да, у принципу, прихватам и поздрављам Вашу идеју и жељу да напишете књигу на тему **ХЕРМЕНЕУТИКА ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ.***

... Јер који бивши наставник не би био задовољан кад његов „настављач“, између осталог, напише:

„Ваш разрађен теоријски приступ ми је омогућио да у сталном трагању ка новим истинама и сазнањима из дела познатих филозофа, дођем до сазнања и уверења да даљи развојни пут теоријске мисли о ТФК мора да следи филозофска схватања, промишљања и уграђивања тих филозофских идеја у ТФК“ (болд ММ)

...Е, сад, ако лични тренд из претходног става подразумева нову књигу таквог „калибра“ каква је ова Ваша „у настајању“. Онда онај Други члан Посаде мора добро да се „разабере“ пре него што прихвати удостојење понудом да и сам „уђе у чамац“...

... Јер, јабих, драги Божо, тако жарко желео да на Ваше, (...) имате могућност, пре свега, да учествујете активно, стваралачки, са свим атрибутима заједничког рада на новом материјалу, како у нацрту поглавља која сам предложио, до разраде појединих питања, њеног даљег обликовања...“ одговорим кратко: „О. К. Договорено!“...

....Авај!....

...“Климаво“ стање мога здравља (тачније „добро здравље мојих болештина“) је такво да се ја више не могу „хватати у коло“ иоле озбиљнијег (ко)ауторства...

...Због свега тога, Ваше напоре на овом пројекту подржаћу оном другом могућношћу из писма: дозвољавам, дакле, да моји текстови које сте предложили, на одређен начин, „гостују“ у будућој књизи....

.... Да ли ће они бити „посејани“ по целој хрестоматији, или ће се дати издвојено као, „додатак“ (као „примери“ или „покусни кунџи“...), о томе ћемо се договорити....“

У писму од 26. 1.2013., и под називом „Уметак“, Матић ми пише:

„Драги Божо,

Наравно, знам да имате такозваних „текућих послова“ и превише, односно, да Вам је она књига („у настајању“) о херменеутици у физичкој култури, још увек, некако – што би се рекло у народу – „на дугачкој грани“..

...С друге, пак, стране, за две-три године не знам да ли ће ме „уопште бити“, а ако ме („стицајем околности“) буде и било, „ко ће му га знати“ да ли ћу се још и сећати шта сам Вам оно био обећао да ћу Вам, на две странице, написати што би сте „уметнули“ као некакав ауторски приступ поглављу „Гол из херменеутичког угла“...

...Овако, „разврстајте“ ово у прилогу, па нек чека – колико буде потребно...“

Данас, 18. Априла 2013.

Тачно 60 дана након Баћиног одласка у вечност, пишем му писмо да „Херменеутика физичке културе“ наставља да се пише тамо где смо стали последњег дана нашег дописивања, када нисмо успели да кажемо све оно што смо желели ЈОШ да кажемо један другоме, јер херменеутика је неизговорена реч до краја.

Реч о професору Миливоју Матићу - СВЕТИЛНИК ЈЕДНОГА ВРЕМЕНА

У развоју једне струке и науке повремено се појављују људи који заиста обележавају једно време. Ако су то били педесетих и шездесетих година прошлога века професори који су изградили пут од ДИФ-а у Делиградској до Факултета у Кошутњаку, онда је професор Миливоје Матић свакако обележио деценије са краја 20. века. Својом бригом за струку којој припада и бригом за човека који је у средишту те струке – физичке културе, покренуо је све мислеће и добронамерне људе да се запитају куда (треба да) иде наша струка. Није то било лако урадити, али је истрајао у томе.

Наше вишедеценијско познанство отпочело је на Факултету, у Делиградској. Он, млад асистент, а ја студент. Заједничка (наша) љубав – шта је физичка вежба и како је приближити ученицима. Касније, по окончању мојих студија и повратка у родни град, у различитим приликама и различитим поводима, били смо у контакту. И увек је то било на обострано задовољство.

Наравно, било је временских периода, дужих и краћих, када није било непосредне комуникације. Различите обавезе (пре свега радне и породичне) чиниле су своје, али су зато поновни сусрети били још срдачнији и топлији.

Наше сећање, попут сенке што упорно зрачи, сведочи да смо крајем 2012. године, једним лепим поводом, обновили наш контакт. Наиме, у својству рецензента, требало је – да по шести пут (за шесто издање) – прочитам и, свакако, напишем рецензију за једну лепу и мени драгу књигу – *Стручне фус ноте* – . Аутори ове књиге, професори Миливоје Матић и Божо Бокан потрудили су се да и у овом (шестом) издању студентима понуде надахнуту „књигу за вежбање“. И то ме је поново обрадовало. Јер, када „познајете материју“, а са интересовањем је поново читате, онда је то сигурна мера да је књига добра. И тако је кренуло.

Најпре сам добио на поклон књигу са лепом посветом, а убрзо потом ми је колега Божо Бокан, уместо да ми преприча мишљење професора Матића, проследио његово мишљење о написаној рецензији. То ме је обрадовало јер са великим уважавањем прохватам свако његово мишљење. Узвратио сам му тиме што сам му послао своју књигу – *Апологија физичког вежбања* –, у којој сам изложио свој поглед на нашу струку и човека који је у средишту наше струке. Прибојавао сам се његове реакције и мишљења бар из два разлога: а) изложио сам свој пог-

лед на нашу струку из угла хришћанске антропологије, и б) физичку вежбу сам означио не само као кретњу одређену по форми и карактеру, и учињену са циљем да се усаврше одређене човекове способности, већ и као благодатну храну бићу човековом. Уз све ово, човека који је у средишту наше струке – посматрам као личност а не индивидуу.

После неколико размењених – и релативно кратких електронских писама, у којима смо наше мисли и поруке украшавали бисерима великана нашег језика – и позивали се на њихово мишљење, осетио сам да је професор Матић постојан човек и свестан реалности нашег живота и времена у коме живимо. Али, и поред тога што ми је „*између редова*“ и финим назнакама слао поруке о својој болести („*Климаво*“ *стање мога здравља, тачније „добро здравље мојих болештина*“ – ...), ја, који сам се после велике здравствене хаварије вратио опорављен нашој садашњости, нисам то озбиљно схватао. Убеђивао сам себе да је то пролазна сета која нас повремено подсећа – ко смо и чији смо.

А онда је уследио прави новогодишњи поклон. На скоро двадесет страница текста, наравно обогаћеног *фус нотама*, професор Матић ми је (**3. јануара 2013.**) послао своје мишљење о мојој књизи. И поред мојих година, које су нанизане у дугом реду, осетио сам радост и вратио се неколико деценија уназад, у време студирања. Тада смо – професор Матић и ја –, у релацији професор – студент, размењивали, посредством моје радне свеске из Методике физичког васпитања, мисли и запажања на тему: наставник, ученик и како му прићи. Ту свеску, мени веома драгу, чувам и данас. А та оцена, лепа и филигрански нежно саопштена, буди ми наду да нисам узалуд следио свог учитеља; и пријатеља.

И сада, поводом ове – *Апологије физичког вежбања* – исто – : размењујемо слична размишљања и питамо се: *Чему све то?*

А да бисмо се подсетили његових мисли и искричавости духа, ево чувених фус нота; само неколико од укупно 31 колико их је било у приказу:

8. фус нота. „У овој мојој намери да испишем неколико реченица (на двадесетак страница – прим. Н.Ж.) о Вашој најновијој књизи (не питајући се „Чему све то? ...“, како то Ви, с разлогом, на неколико места, чините, - та, ваљда смо Ви и ја сам довољни разлог да ово пишем?), учинили сте ми, драги Нешо, значајну услугу спомињући се оног антологијског Миљковићевог стиха о „убиству **прејаком** речју“, а (нарочито!) Вашом интерпретацијом да „(...) речи имају убојиту снагу са којом треба пажљиво руковати“ (страна 71, болд М.М.)

Од „лепих речи“, оних које бодре и подстичу, никад нисам зазирао. Сматрао сам да их никада (и никоме!) није превише и да ће сваки разуман човек знати да их узме *cum granosalis*, да оне и нису баш увек „мера ствари“, али да свакако олакшавају наше неизбежно „животно трузкање“ – ...

... Са оном „другом врстом речи“, имао сам знатних тешкоћа, безмало правих мука – ... (Сећате се, драги Нешо, оног Данојлићевог „бисерчића од књиге“ – МУКА СА РЕЧИМА? – ...)

... Знао сам да користим и „оштре“ речи, али никада „тешке“, никада „речи свађалице“ ...

... Када је требало исказати какав критички став, довијао сам се еуфемизмима – ... У том циљу, многе речи и синтагме стављао сам под наводнике – ... Та „навада“ ми је постала „одлика изражавања“ и када није било потребе за „ублажавањем“ – ... За руског писца Соловљова (да ли и он припада „писцима боготражитељима“?) неко је недавно написао да се он, парафразирам, није изражавао речима већ **нијансама речи** – ... Свидело ми се то!“ – ...

12. фус нота. „Драги Нешо, нас двојица се, одсад, селимо у – фус ноте – ...

Ову Вам отварам, јер ми је (уз „рођаке по струци“) на ум пао доскорашњи директор Библиотеке града Београда, књижевник Јован Радуловић и његово дело „Браћа по матери“ – ... Досећате се, свакако, да је он познатији по неславној судбини позоришне представе „Голубњача“, рађеној према истоименој збирци његових прича – ...“

24. фус нота (део). „... Са своје стране, БЕСЕДЕ И КРАТКИ ЕСЕЈИ су једно интересантно (безмало „љупко“) поглавље Живановићеве „**Апологије физичког вежбања**“ ...Право „мезимче“ ...

... За професора Живановића се (чак!), наиме, може рећи да је био промотер („родитељ“) жанра „стручне беседе“ као легитимног и равноправног дела програма на неколиким стручним скуповима – ... Истим, дакле, оним скуповима на чијим су се сесијама, посредством и „видео бимова“, обилато „тискале“ табеле, графикони и остале „мантре“ такозване „тврде науке“ (hard science).“

И све тако и у том стилу. Матићевски брижно за оне који су му у близини, духовној.

После Божића 2013. (2012. по старом календару), као одговор на моје честитке и жеље да га свако добро прати у животу, добио сам кратку честитку у којој ми поручује: „Драги Нешо, хвала Вам на свему! – ... И нека и срећа буде уз Вас! – ... Матић!“ Латиницом, енглеским алфабетом. За мене изненађење, у први мах, јер смо до тада комуницирали користећи наше ћирилично писмо. А затим, појавила се зебња, тиха, и као плима почела је да ме обузима. Спремао сам се да му одговорим, али, нешто ми се није дало. Најпре сам себе оправдавао – не буди досадан и нападан. Потом, као, нисам имао инспирацију, јер – како професору тек тако да пишем –? И у томе сталном проналажењу разлога за одлагање писања сустигла ме је вест да се професор Матић упокојио. Тихо и скромно, како је, уосталом, и живео.

Али за њим је остала сенка која упорно зрачи и подсећа да – делима својим смо оно што јесмо. Иза нас остају трагови које смо утиснули у време у коме смо живели. Професор Матић је, до последњег овоземаљског тренутка и одласка у – живот будућег века, утискивао трагове у своје време. Тиме се уздигао до величине једног међаша који је поделио време и струку: на оне који имају Љубави у себи и на оне који је немају. Иако Боготражитељ из „другога плана“, професор Матић је имао Љубави у себи.

Због тога и молимо анђеле да „пробуде звона“ за нашега професора Матића и дочекају га. Заслужио је.

БАШТА БОЈЕ ОБЛИКА

Овом приликом желим да, колико је могуће, представим недовољно познато твораштво и својеврсан израз недокучивих мисли тајанственог градитеља професора Миливоја Матића.

Откривање је почело позивом једној групи колега да се одређеног дана у одређено време окупе код његове родне куће на улазу у Обреновац (пored Вашаришта). Тога дана на том помало скривеном месту биће нам домаћини породица Миливоја Матића – супруга Милена, ћерка Радина и синови Љубиша и Слободан. Уз позив била је прикачена скица пута који води до одредишта. Тим путем долазио сам више пута - сам, са породицом или са колегама. На крају, иде се узаном вијугавом стазом, иза зеленог застора од жбуња и високих стабала, упркос исписаним упозорењима случајним намерницима да одустану од даљег пута и да треба да се врате. А онда, избија се на пропланак необичне садржајности у којем околину надвисују омања кућа и пратећи објекти изграђени за породични живот. Двориште по ком су се некада играла деца, сада је даровиште испуњено облицима сазданим од различитих материјала и предмета предвиђених за различите намене. У постаменту облика, или утиснуте у њима, исписане су поруке инима. Оне допуњавају призоре и објашњавају промисао изведених форми.

Ходам уредно покошеном травом, крећем се од једног до другог облика и живо разговарам са, на први поглед, неживим светом дуго ћутећи одјеке светла у њиховим сенкама. Бити ту, гледати и додиривати их, значило је треперити изван очекиваних димензија доживљавања простора, времена и смисла постојања.

Значај тих и таквих формата, од тих и таквих материјала, неспоран је за њиховог творца, међутим, по мом мишљењу, њихово значење превазилази границе одређене материје и међе тајновитог дворишта, за иоле заинтересованог посетиоца.

Због прилике да будем посматрач и дискретан дескриптор једног уточишта, уточишта као склоништа и склоништа као свет(ли)илишта, као и због својеврсне привилегије да будем близу професора Миливоја Матића, определио сам се за подсећање на предео у којем је Он истински живео и у којем и данас необични облици разапињу његове поруке.

Доживљаји су сада успомене, успомене су стварне слике, слике су јасне поруке, а глас професора Миливоја Матића је доживљај, слика и поука. Поделио бих

са вама моје успомене збијене у стиховима, слике простора упијеног у облицима и сан баште над којом још увек лебди Његов глас.

Због коришћења слика, музике и говора презентација поднасловом „Баштабојеоблика“ урађена у *ppsх* формату доступна је на адреси <http://www.fsfv.bg.ac.rs/sr/veb-linkovi/187-profesori>.

МАПА ОТКРОВЕЊА
(У поводу Часа сећања на
професора Миливоја Матића)

Колико речи, а ни једна
не звучи тако реско и
нема пресудан одјек
као реч *час*.

Толико мисли, а ни једна
не понире тако дубоко
и не прожима
као сећање.

*

Мојим успоменама промичу
Обриси тајновитог предела,
Баштенског изгледа,
Неслућеног раја мисли и облика,
Духовних набоја и занос
Творца, вајара песника.
Сричем на кошуљи,
као на плаштаници и
молим опрост за наум свој.

*

Желим да вас поведем
На једно место,
Где врви живот облика и
На једино место на свету,
Где облици снују сопствену сен,
А светло губи дах.

*

У току дана, у току ноћи,
Током годишњих доба,
Трепере снови мајчиног млека,
Чар живота и његова коб.
Узалуд време, узалуд ветар,
Чује се птица пој,

Скривају тајне разапете,
Камених страсти рој.

*

Смисао набора изнедрених
Оживљава нове драме
Слутећи снове неживог праха,
васкрслог из таме.
Рамене уз рамене, сенке ко руке
преплићу усуд свој,
нечујним следом, огњене химне
гиздају муза крој.
Чују се звона, славе се риме
Сричу се Његове поруке.

*

Кренимо ка Успоменику,
У забрану перивоја, где бију била
Посвећеност Раду, Предана Љубав
И Машта Слобода,
где Милена Топлина надахњује
светове цветова мара Миливоја.

*

Тихо, да незадрхте сенке
данас, недостојне, дочека
Праг куће успомена
и прожме сјај
дубоке плавети у очима
Његовог озареног лика.

*

Тихо, тихо, да суза склизне
До свог бесконачног облика.

О НАШЕМ ПРОФЕСОРУ С ЉУБАВЉУ

Редовном професору др Миливоју Матићу дугујемо сви, при чему мислим да ће „много воде Дрином протећи“ док не намиримо стручне и научне „дугове“ везане за развијања идеја које нам је оставио у аманет. Својим енормним стваралаштвом засигурно је један од утемељивача савремених погледа на физичко васпитање и спорт, боље речено целокупност физичке културе код нас и у свету. Много година у назад формирао је систем идеја који је у највећој мери идентичан са научним достигнућима данас.

За нас, његове истомишљенике је трајан и по свој прилици задатак да његово дело оплођујемо. Тежак задатак који се мукотрпно реализује и са вечитим питањем : можемо ли га превазићи? У скорој будућности тешко.

Из објективно присутне ограничености, о професору ћу говорити кроз неколико привидно неповезаних делова текста.

Корени филозофије физичког васпитања или, како наш професор није изневерио сопствено биће.

Професор Матић је био хуманиста, просветар и један од најзначајних теоретичара физичког васпитања и његове основе физичке културе. Његови теоријски радови садрже елементе филозофског размишљања и логички разрађене поступке заснивања, образлагања и генерализовања проблема - мишљења о готово свим проблемима физичког васпитања, спорта и физичке културе. Примера ради наводим радове којих сам се на брзину сетио :

Матић Миливоје: Једна дилема : Колеге како да се разумемо. Физичка култура 1-2/ 1964.

Матић, Миливоје: Опomiњућа стагнација идеје васпитања у физичкој култури у нас,

Физичка култура бр. 7- 8 / 1966 ;

Матић Миливоје: Физичко образовање и физичка образованост, Физичка култура, Београд 3-4, 1970 ;

Матић Миливоје: Редовно телесно кретање-вежбање потреба, навика или уверење, Физичка култура, Београд, 9-10/1969. ;

Матић Миливоје : Редовно телесно кретање-вежбање потреба, навика или уверење, Физичка култура, Београд, 9-10/1969.

Матић Миливоје : Редовно телесно кретање-вежбање потреба, навика или уверење, Физичка култура, Београд, 9-10/1969.

Овај избор радова је миноран у односу на целокупно стваралаштво засновано на теоријским анализама објективне стварности и футуристичким погледима чија је вредност непролазна.

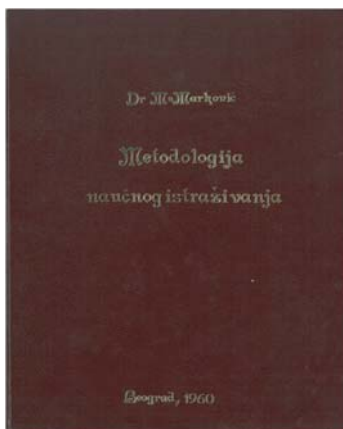
Када је у питању Теорија физичког васпитања, уже методика физичког васпитања којом се бавим могу се констатовати : Још увек сам на нивоу тумечења професоровог стваралаштва и професорови идеја. Као да је све речено и као да се тек очекују нови домашаји у складу са објективним друштвеним и антрополошким променама.

До танчина логички заснован систем и његови постулати не омогућавају могућности преструктурирања јер су у складу сактуелним развојем физичког васпитања.

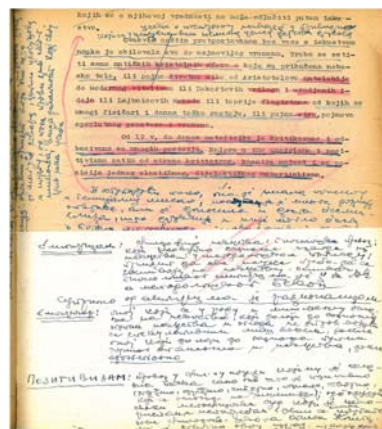
Битније утицати на промену стратешких темеља које је професор поставио а да се они не уруше, готово и није могуће.

Корени стваралаштва и промишљања.

Постојало је мишљење да је професор тешко писао. То није тачно он је само дуго промишљао пажљиво бирајући појмове који на најбољи начин одсликавају систем идеја и релација у области физичког васпитања.

Сл. 1. Укорићена скрипта и белешке

Сл. 2. Белешке у скриптама

Књига приказана на слици и белешке у њој су само део низа који је допринео методолошкој темељитости професора у писању стручних и научних радова. Прегледом библиографских јединица у његовим радовима уочава се о методо-

лошко и филозофско утемељење целокупног стваралаштва. Белешке пронађене у књизи коју је „страсно“ изучавао само су један од показатеља преданости науци, посвећености струци и систематичности у раду.

Мисао “Наставник се рађа и постаје“ лако је преточити у Научник се рађа постаје и остаје за увек.

“Првенац”

Генерације студената пре појаве књиге „Час телесног вежбања“ издате 1978 године могу се заиста осећати ускраћеним да на прави начин припреме и положи испит на предмету Методика физичког васпитања. То је једна од најзначајних књига теорије и праксе физичког васпитања (подвукао Д.В.). Написана на 302 стране текста објединила је готово све што је од значаја за физичко васпитање, које професор третира као предмет, вештину и саставни део васпитања.

Један од рецензената књиге ред. проф. др Милош Нишавић који такође припада родоначелницима физичке културе, када је добио рукопис уџбеника, више у шали него озбиљно упитао је аутора: “Па добро Баћо, шта си имао толико да пишеш о часу који траје 45 минута”? Наравно, одговор није могао да добије одмах. Питање никада не би било постављено да је професор Нишавић већ прочитао рукопис.

Корени и вредност књиге имали су дубоку позадину. Књига се одавно не може наћи. Примерци факултетске библиотеке су похабани што говори о њиховој употреби од корисника. Већина књига је меканог повеза. Но, аутор је од издавача захтевао да један број књига буде у тврдом брошираном повезу чему је и удовољено. Као да је предпостављао шта се са књигом у будућности може десити.

Сл. 3. Књига Час телесног вежбања

Ми који смо већ радили у пракси били смо одушевљени књигом, јер је њеним издавањем, предмет “Методика физичког васпитања” дигнут на пиједестал научних домаћаја у теорији и пракси физичког васпитања. Битан део књиге односи се на „мизансцен телесног кретања вежбања“, то јест мизансцен часа физичког васпитања.

По основу тог појма јавила се следећа асоцијација..

Од извора ка ушћу.

Мизансцен часа телесног вежбања је простор где се одвија вежбање ученика уз употребу размештених справа и реквизита. Појам је прилагођен потребама физичког васпитања а корени су му у позоришту. „Позоришни израз мезансцен означава планирање (уређење) површина где се одвија позоришна радња и размештај позоришних реквизита предвиђених за дочаравање аутентичности амбијента у који је аутор сместио радњу свог романа.“ Наведени цитат из књиге „Час телесног вежбања“ је само повод за део приче о целокупном стваралаштву у области физичког васпитања као систему релација.

“Радња романа” у који је професор уградио свој живот и мисао може се поистоветити са физичким васпитањем и професоровим стваралаштвом. Место одвијања позоришне радње је живот. Објективна стварност која подразумева : систем вредности и идеја у коме се физичко васпитање третира као “предмет, вештина и саставни део васпитања”. Планирање и уређење идејног амбијента и простора у коме се одвија позоришна радња може се поистоветити са системом идеја о физичком васпитању у чему професор ни до данас није превазиђен.

Морам признати да је амбијент професоровог живота и стваралаштва имао утицаја на друге па и на мене. У функцији Универзитетских обавеза написан је уџбеник Теорија и методика физичког васпитања аутора др Драгољуба Вишњића, др Александра Јовановића и др Красоменка Милетића. Сав срећан доставио сам књигу професору Матићу срећан што сам на тај начин одужио део дуга према њему као свом професору. После извесног времена професор је позвао и на свој начин, радосно али истовремено озбиљно и одмерено саопштио : „Драгане како сте, добро сте сложили књигу „. Разговор је настављен у другом правцу. Кратак коментар књиге био је не толико признање колико подстицај да се мора даље и више.

Писмо

Свако некоме нешто дугује. Ја професору дугујем за указано поверење да ме извести о конкурс на Факултету за радно место асистента припраника на предмету Методика физичког васпитања. У писму није било ничега обећавајућег. Одговора на писмо није било јер није ни било потребе. Захваљујући професору променио сам посао. Примљен сам на место асистента.. На тај начин је професор пресудно утицао на моју професионалну каријеру али живот у целини. Писмо од 27.01.1978. године сматрам саставним делом наших живота и професионалних опредељења.

24
07g, 27.01.1978.

Државна комисија,

Мога, као што се из забелашки
својих саопштења види, истрате држав-
них са организационо-политичким
и по изразу из Крајине — уопште
изјасне овага вага сите ми
изјасне — истра није мене
да истрате и види до неких
саопштења и да организационо политички
политички.

Како ми је секретар Фружантска
изјасне, Ви истра да организационо:

1. истра
2. политички
3. истра политички ФФВ (ВМФВ)
4. Организационо политички развој
- (5. истра да истра до политички)

Овај 5. политички, редом ми
је истра и политички, истра политички
политички, политички организационо.

У изборима, мени одлучио је
мама Вас, одвео ме до
да сам уписао на седишту
1974. да сам уписао одлучио
дој исписа, да Вам је одлучио
мама на. рада (масама) да Вас
је менаџер ред. проф. Ј. Веселић,
да сам завршио са екстерналијом
и да Вам остаје само финансирање
ред

Рецимо ставите да сугерише
изборима (сама сам уписао, мена
сам све екстерналијом) и да менаџер
ме да сам сугерише екстерналијом
редовно.

наведио, менаџер ставио
и осталим сугерише екстерналијом.

Ико сам сам СКД (изборима
ме, ако сам завршио) наведио
и то.

Уставом, јам те мо се
видели, или јам јури, ме
Д.1. федерација

УЗ.
Лус. Јанко

цењујем друге. Научио нас је да их подржавамо и да им у границама моћи и постојећих могућности крчимо путеве развоја и напредовања. **Хвала за све.**

О професору много говори и његов потпис.

A redacted signature, appearing as a black scribble on a red background.

Он осликава чврст карактер, смиреност, етичност и нада све проуховљеност.

A handwritten signature in blue ink, reading "Вигорит Драгоу" followed by a stylized flourish.

КА ВИСИНАМА И ЋУТАЊУ

Професор Миливоје-Баћа Матић, између осталог био је прави планинар, а наслов овог говорења има и своју малу историјску позадину. Наиме некако по ступању на радно место сарадника на предмету Планинарство, излетништво и логоровање, пре више од три деценије, тадашњи млади доцент Баћа Матић ме је приупитао да ли сам прочитао књигу „Ка висинама и ћутању“, аутора Рашка Димитријевића. На мој негативан одговор исту ми је топло препоручио. И после прочитане књиге која се у најкраћем резимеу може назвати филозовским погледом на живот из перспективе познатог ерудите и једног од првих алпиниста у предратној Србији и познатог оратора у научном простору послератне Србије, ја сам му се захвалио на савету и после тога, стицајем околности сретао сам се са истим аутором у даљем току мог стручног и истраживачког рада.

Наш Баћа волео је природу и слободан простор, а зато је било више разлога. Навешћу по мени најзанчајније. Рођен је и детињство је провео у дивној природи, окружен дрвећем и ливадама, Колубаром и Савом, ни у граду ни на селу. Животне околности су га усмеравале да до школе углавном пешачи, а касније вози бицикл, а кад поплави Колубара и да весла да би стигао до одредишта. Љубав према веслању изразио је у једном периоду када је тренирао овај спорт у Обреновцу, а бицикла му је помогла да на њој, између осталог обиђе добар део најлепших предела Провансе и Јужне Француске за време свог стручног стажа у Паризу шездесетих година прошлог века. Када се запослио на тадашњој Високој школи за физичко васпитање, као и већина асистената био је ангажован у практичном делу теренске наставе, па је водио походе и туре, учествовао у скијашким курсевима и преносио искуства и знања на млађе колеге. Део стручних знања из простора оријентације, картографије и боравка природи стекао је за време одслужења војног рока у Школи резервних официра и даљем напредовању до чина капетана. Мада није ништа мање важан разлог за “бежање у природу” била и чињеница што је велики део живота провео у небодеру, на двадесет и неком спрату у бројној породици, а малој квадратури бетона и гвожђа.

Моја прва искуства о професору Матићу, као планинару потичу из студентских дана када су он и покојни професор Жика Живановић, још као асистенти организовали стручно-рекреативне излете по Хомољу касних шездесетих, затим на Тари и Копаонику, када су они уствари на самом терену, у природи, припремали прве групе студената који су усмеравали рекреацију. Остаће запамћене по

озбиљности организације и реализације, многобројне туре студената по некедашњој Југославији које је предводио проф Матић, а у оквиру студентских обавеза из предмета Планинарство, логоровање и излетништво које је годинама водио професор Јанко Кавчић. А онда су временом улогу практичних водича преузимале млађе колеге, али интересовање Баће за излетничке активности нису јењавале. Кад год је било неких занимљивих акција и излета које су организоване у оквиру планинарске организације Београда или ПСД“ДИФ“, ја сам био задужен да благовремено обавестим „главу“ породице Матић који је у много незаборавних акција ишао, ако не у комплетном саставу породице, онда обавезно са лепшом половином, госпођа Миленом.

Огромно искуство са предмета на коме је радио (Методика физичког васпитања) било је препознатљиво и у планинарским акцијама, које је водио, а касније и учествовао, почев од стручне припреме, прикупљања података о терену, консултовања карата, стратегији кретања, па до превоза, исхране, посета културно-историјских споменика или знаменитости краја. Врло брзо могао је да уочи какав је ниво водича појединих акција и да сними и на крају да објективну оцену целе акције. Имао сам част и задовољство да водим или будем учесник многих излета по Србији на којима је професор Матић био активан саучесник. И овде би неко могао да уочи да је у једном периоду стицајем околности наш Баћа ишао методски препознатљивим од лакшег ка тежем, па су се ређали : Делиблатска пешчара, Вршачки брег, Авала, Космај, Дивчибаре, Сувобор, Златар, Рудник, Тара, Звезда, Копаоник, Шара...

И за разлику од професора Рашка Димитријевића, који је у својим алпинистичким успонима углавном ћутао и размишао и највише времена проводио сам или са још једним пењачем у навези, Баћа никада није ишао сам, него у друштву, било са члановима породице, колегама, студентима или другим планинарима и никада није ћутао, него напротив причао и имао као што је читавог радног века било, стрпљиве и искрене слушатеље и сучеснике у разноразним дискусијама, полемикама, коментарима, импресијама и критичким опаскама, из свих области живота, а наравно највише из простора физичке културе у најширем смислу. Имао сам задовољство да будем пажљив слушалац и понекад саговорник или учесник у тим високо интелектуалним и едукативним дискусијама, запажањима и размишљањима.

Једна од значајних видова активности у природи било је логоровање студената у којем је професор Баћа Матић оставио неизбрисив траг у периоду од скоро две деценије прошлог века / период од касних седамдесетих година па до средине деведесетих година /. Наиме на локацији некадашњег (потопљеног) села Џанићи на десној обали језера Перућац које је открио професор Живановић на једној од многобројних тура студента нашег Факултета почетком 1970 године, некако по стасавању трочланог подмлатка породице Матић, почео је да се развија логор Факултета први пут на територији Србије. Његов неизоставни члан од почетка па до периода ратних дешавања у суседној Босни (средином деведесетих година) био је проф Матић. И то у најтежој дисциплини коју су он и тадашњи асистент за

Објекте Зорица Петровић, и он наметнули многим генерацијама такозвана Логорска изградња и радови. И док су студенти на логоровањима проводили две недеље, Баћа је са осталим наставницима и сарадницима остајао годинама и проширивао објекте од значаја за нормално функционисање једног уређеног логора / велика кухиња и трпезарија, магацини за ствари, бараке за пловне објекте, депои за гориво, обалоутврде, фиксирани рампе за чамце, стазе за трчање, импровизовани терени за одбојку, и мале спортове, вежбаоницу у природи, шетне стазе, путоказе, планинарске маркације, многе ситније дуготрајне објекте у функцији безбедности и комфора, али и украсне скулптуре и обележја од природног материјала (камен, дрво), да би посетиоци у тренуцима одмора могли да испуне и културне и духовне пориве и осим кретања и рада уживају и размишљају.

Интересантни су били периоди припрема, боравка и повратка породице Матић на ове просторе, који су оставили неизбрисив траг, несумњиво позитиван на сваког од његових чланова. Долазили су неколико дана раније да би наместили свој највећи чадор на позицији која је доминирала у наставничком делу логора. Доносили су многобројну, али строго рационално одабрану и спаковану опрему и без журбе и систематски сређену и подизану под будним оком домаћина и главе породице. То је исто важило и за повратак, с тим да је он имао годинама исти сценарио. Матићи нису имали кола, из мени непознатих разлога и увек су путовали редовном линијом од Београда до Бајине Баште и онда локалом до Перућца, повратак је скоро увек био са Таре. Ово из два разлога, први да обезбеди места за седење и велики багаж, са почетне станице и други, да још једном сама породица прошета и ужива у лепотама Таре, пре него што се поново врате у београдску свакодневицу августовских дана.

Сви дани боравка на летњим логоровањима били су слични, али ко је мало био заинтересован, могао је да уочи, али никако и да прати ритам професора Матића, који је имао изнадпросечан природни часовник који је се састојао од 26 сати. Он се будио и одлазио на њему специјално припремљену позицију (горе изнад логора на граници ливаде и шуме, на импровизованој клупици и сточићу) у рану зору и остајао да дочека нови дан, први угледа сунчеве зраке и за њега најважније време од једног до два сата искористи за писање. Осим плана рада за наступајући радни дан у чувеним блокчићи направљеном од два дебља картона и исечених неискоришћених листова празне хартије и зидарске пљоснатте оловке (плајваза) коју је он причвршћену дршао везану ужетом за гајку каиша и буквално трошио до дебљине прста, у тим парчићима хартије исписане су многобројне мисли које могу да дођу у толиким количинама само код великих људи, али исто тако стеченог искуства да их одмах запише јер су наилазиле нове. Осим рада у самом логору професор Матић је одлазио на многобројне излете у ближу и даљу околину (Звезда, Тара, Осат, манастир Рача, Митровац, околна села, Вишеград, рафтинг Дрином и др.) уз констатацију да није био само пешак који прати водича, него активан посматрач, човек који истински ужива у лепотама природе, размењује искуства и информације о актуелним догађајима и простору којим се активно креће.

Незаборавна је била вечерња шетња Милене и Бађе, када су стазом коју је он највише уређивао, одлазио из наставничког логора до простора актуелног логора ФСФВ и гледао залазак сунца, којажи је за њих двоје био најлепшажи на свету.

Имао сам привилегију и част што сам био савременик, студент, касније колега са професором Матићем, великим скромним човеком и правим љубитељом природе.

Слика 1. Давос је, додуше далеко, али ДОЋИТЕ НА ДИВЧИБАРЕ

Слика 2. Овај поглед је нарочито волео (Тара – Бањска стена)

Слика 3. Изласке и заласке сунца посебно је осматрао

О МИЛИВОЈУ МАТИЋУ ИЗ УГЛА ТЕРМИНОЛОГИЈЕ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

Уважена породицо Матић, драге колеге и колегенице, поштовани гости!

Можемо рећи да је животни пут проф. др Миливоја Матића био изузетан по плодотворности, креативности, његовој енергији и по примеру како треба да изгледа један професор Универзитета у Београду. Он по мени представља једну изузетно природну личност. Наиме, поштујући све законитости природе које је осетио у својој „башти“ пренео је и овде код нас на предавањима на Факултету. Сматрам да је и његов сам изглед говорио да представља мудраца. Дела сигурно говоре, али нарочито напомињем његов спољашњи изглед који је одисао прозиљивим очима, добродушношћу и мудрим духом.

На Наставно научно већу је увек био радо слушан. Била је тишина док је беседио. Његове речи су много говориле тј. биле су садржајне, дубоко мисаоне и сви смо се трудили да га чујемо и разумемо. Није сваки пут говорио на Већу, већ по неки пут, кад је било потребно. Неретко је имао беседе које су биле врло поучне. Драго ми је да је постојала таква личност која је имала васпитну улогу и позитивно деловала на све нас на Факултету.

У једном периоду био је продекан за наставу и у том периоду смо имали прилике да видимо његову енергију коју је несебично давао од јутра до мрака, боравећи на Факултету. Имали смо писане поруке по холу Факултета које су биле свима упућене. Оне су биле веома значајне за духовни и телесни развој свих нас.

Што се тиче његовог писања, на више места је говорио о терминологији физичке културе. Увек је био напредан, имао је своје изразе, кованице, синтагме сл. Навешћу неке реченице које су врло умне и важне, тако да сам га чак и цитирао у својој књизи „Философија, наука, теорија и пракса спорта“ (стр.31). Матић наводи да би за атлетску дисциплину **скок удаљ**,... примереније било да се зове **скок у дужину**... како је према математичкој номенклатури, измерена дуж – дужина, то појам ове наше атлетске дисциплине као стручне референце физичке културе, може да се дефинише као дужина растојања одтачке на линији (од скока до тачке доскока, изражена у јединицама мере“. Његова напредна идеја је у сагласју и са енглеским значењем термина – енгл. *long jump* значи дуги, дугачак скок што допуњује претходно објашњење, тј. правилније би било да се данас каже *скок у дужину*.

За атлетску дисциплину **скок увис**, Матић каже: „... сам појам скок увис, у ствари, представља прескакање преко једног предмета (сасвимпросто направе, летице, односно, у мање репрезентативним облицима такмичења могуће користити и ластиш, канап и сл.)“. Исти аутор даје следећи пример: када радио или ТВкоментатори дају извештај о току, или завршетку такмичења, у овој атлетској дисциплини, реткост је чути да кажу „Такмичар Тај-и-тај је *скопчио* толико и толико“, већ исту висину *прескочио*. Даље наводи да се на правцу кретања такмичара поставља препрека као задатак који се извршава (‘савлађује’) помоћу скока, а не изводи се на том правцу кретања самоскок као такав. У закључку расправе сматра да је тачнија језичка ознака за ову атлетску дисциплину „прескок преко (изабране висине) летве“, од постојеће „скок увис“.

Интересантно је и треће становиште из атлетске терминологије које заступа Матић – сматра да тзв. „**скок мотком**“ није уопште скок, ... овој спортској дисциплини највишеби пристајала ознака „(атлетски) предмет (странце или уназад) мотком (преко изабране висине летве). ... Дакле, рећи за Бубку и ‘компанију летача’ преко летве да они преколетве ‘скачу’ представљало би такав лаицизам који ми не бисмо смели да дозволимо. Ово с тога што људска локомоција са превођењем тела кроз беспотпорну фазу, којесе изводи уз помоћ какве направе... или, пак, ‘мотке’ – није *скок* него (*пре*)*лет*. То што ми данас и даље (као што је показано, без ваљаних логичких разлога) тај (пре)летименујемо као ‘скок’ понајмање је питање стручног рада...“ Из наведеног видимо да проф. Матић поставља питања и даје одговоре у вези терминологије из области физичке културе.

Његов плодотворан рад је утицао на нас што смо сви имали могућност да много научимо од њега и зато смо врло поносни и захвални.

ГАЛЕРИЈА ТАЈНИ

(Песма: У посети Матићевим духовним просторима)

Молитвено приђ`те галерији тајни,
Пред вама је пејзаж облика што дишу
На клатну времена, кроз простор бескрајни,
Док будућност слуте, на прошлост миришу.

Опсенарски све је, још од прве слике:
Опажате дрво, жељезо и камен
Како прерушени мењају облике
Варајући замку, да постану стамен.

Ни к`о Давид вечни, ни као Јов јасни,
Ма да нису ништа што спознали не би,
Пустител` у игру машту, која касни,
Добићете све што носите у себи.

Ту, под кућним тремом и небо би стало.
Успомене кућа и чува и памти
Дрветом је овде дрво процветало,
А цвет тајне скрива, док љубављу пламти.

Меке сенке пузе кроз ваздух што гусне,
Прожимају простор с кућом у дослуху,
Све фигуре тада добијају усне
И шапућу бајку осетљивом уху:

Давно, ту је дечак, у мајчином крилу,
Док се Колубара пропиње и бљеска,
За вољене сестре испредао свилу,
За мајку градио дворове од песка...

Кад засеку мисли траг, у време оно:
Трептај једне звезде златним прахом сипи,
Сваки камен бруји к`о црквено звоно,
Успомене груну у крв, која кипи...

Кроз срца фигура, док ветрови брује,
Нека давна песма химнично их прати,
Дал` се лакше уз њу живи и болује,
Док се галерија на обзорју злати...

Посета ће многа овуда да мине
Нико неће знати тајне куће, при том,
Ал` ће кућа тајни, тек кад је опчине,
Упамћену бајку шапутати митом.